

Els obradors de Juli Garreta

El músic componia i donava classes als espais semiprivats de la rellotgeria, on també feia tertúlia artística

A la rebotiga de Juli Garreta, els espais semiprivats de la rellotgeria, el músic hi componia i hi donava classes de música. El lloc també era un punt de trobada i de tertúlia musical i artística, en un eix urbà principal de Sant Feliu de Guíxols, la rambla Vidal. Però la rellotgeria Garreta no va estar ubicada sempre al mateix solar. La història dels edificis on va estar situada permet revisar els ambients del compositor, el context físic en què va imaginar i escriure un dels corpus musicals més importants del primer quart del segle xx.

Text > **LAIA DE QUINTANA**, arquitecta
JOAQUIM RABASEDA, musicòleg

Quan Josep Pla estudiava a Barcelona, tornava a Palafrugell amb l'autobús que enllaçava els pobles de l'Empordà i l'estació de tren de Caldes de Malavella. A l'escriptor li agradava evocar la parada de Sant Feliu de Guíxols, al mig de la rambla Vidal, al davant de la rellotgeria de Juli Garreta. Escrivia que el músic solia sortir al llindar de la botiga per mirar la gent pujar i baixar del transport. El lloc, un edifici entre mitgeres de planta baixa i dos pisos, encara existeix. Actualment hi ha un estanc i té el número 38, tot i que durant molts anys va tenir el 28.

L'immoble va ser projectat el juliol de 1872 per Esteve Muxach Viñas (1818-1895), mestre d'obres de Girona. L'havia encarregat Anna Vidal Jordà, que va morir abans que comencessin les

Tant Canut Pellicer com Josep Pla defensaven que la rellotgeria era bàsicament un espai de tertúlia

>> La rambla Vidal el 1897 segons el Pla General de l'arquitecte General Guitart. El ratllat vermell del sòl corresponent als números 9 i 28 indicava que els edificis s'havien construït feia poc. (Font: ARXIU MUNICIPAL DE SANT FELIU DE GUÍXOLS, FONS: JOSEP GIRONA)

>> Fotografia de la rambla Vidal que tancava l'àlbum de celebració del casament entre Juli Garreta i Josefa Vilaret, celebrat el 24 de gener de 1901. A la dreta, l'edifici que fa cantonada, amb els porticons tancats, era la rellotgeria Garreta. (Font: ARXIU MUNICIPAL DE SANT FELIU DE GUÍXOLS, FONS: JOSEP GIRONA)

>> Seguici fúnebre de Juli Garreta aturat davant la rellotgeria que regentava el compositor a la rambla Vidal, núm. 28. 5 de desembre de 1925.
(Font: ARXIU MUNICIPAL DE SANT FELIU DE GUÍXOLS, FONTS: JOSEP GIRONA)

obres. Sis anys després, Rosa Vidal Jordà va demanar que s'autoritzés la llicència pagada anteriorment per la seva germana. Segons exposa l'expedient, al mateix solar ja hi havia un edifici. Per tant, es tractava d'una reforma integral. El plànol de la reforma urbana realitzat el 1897 per l'arquitecte municipal de Sant Feliu de Guíxols assenyalava igualment que era una de les edificacions modernes de la zona. Probablement, el 1880 la construcció estava enllestida, atès que Rosa Vidal hi vivia, tal com detallava el padró d'habitants d'aquell any.

Avui en dia, l'aparador de l'estanc és l'única obertura al carrer de la planta baixa. Tanmateix, fins a l'època de Juli Garreta, la rellotgeria va mantenir una entrada comercial a la dreta i una porta més estreta a l'esquerra, que segurament comunicava amb els pisos superiors. Cada planta ocupava poc més de cinquanta metres quadrats. Els pisos tenien un balcó a la dreta i una finestra a l'esquerra. Ara les finestres estan tapiades i l'accés es fa per una escala interior, que arriba fins a planta de coberta i separa dues terrasses: la principal, que dona al carrer, i una altra d'interior, que dona al celobert que tanca la parcel·la.

El 30 d'abril de 1900, Margarita Vilaret Torrent, casada amb Antoni Vidal

Jordà i cunyada de l'antiga propietària, va demanar permís per reformar la planta i estucar la façana. Vint anys després, quan Juli Garreta i Isabel Pagès hi estaven empadronats, la casa continuava sent propietat seva, i això se sap perquè en pagava la contribució urbana. Allí, segons relatava Marià Vinyas, «al fons del primer pis, en una cambra estreta que donava a un celobert, el músic compongué les darreres i també les millors obres seves».

Diferents testimonis van descriure Juli Garreta a la rellotgeria. En una necrològica publicada a la revista *La Sardana*, Manuel Capdevila explicava que un dia que va entrar-hi, l'agost de 1925, el compositor estava fent una classe de música i que va acomiadar ràpidament l'alumne per fer petar la xerrada amb ell, allí mateix, a la botiga. De fet, tant Canut Pellicer com Josep Pla defensaven que la rellotgeria era bàsicament un espai de tertúlia. Però fos com fos, els Garreta no van estar-se sempre al número 28. Aquesta va ser l'última ubicació. Possiblement, Juli s'hi va traslladar el 1915, després de la mort del pare i després del segon matrimoni. Perquè anteriorment, la rellotgeria estava ubicada unes passes més avall, al número 9 de la mateixa rambla.

El 12 de febrer de 1874, Esteve Garreta va demanar permís per posar unes vidrieres a la paret de «la casa [...] situada en la Calle Mayor». Era el moment en què la publicitat sortia al carrer i les façanes dels comerços es començaven a transformar en cartells propagandístics, amb rètols i referències a la moda mitjançant el disseny per tal d'atreure els clients a l'interior. Per això, un parell d'anys més tard, el 15 de febrer de 1876, va tornar a demanar permís per col·locar uns aparadors a cada costat de la porta d'entrada. En aquest darrer document, Esteve Garreta detallava que tenia la botiga «en la calle Mayor del Centro de esta villa esquina á la de los Arboles». Ara bé, a la sessió de l'Ajuntament en la qual es va acceptar la sol·licitud, com recull l'acta del 17 de febrer de 1876, es parlava de «la entrada a la

Els Garreta van moure l'habitatge i la botiga més d'un cop, però la rellotgeria sempre tenia un obrador on es feia música

>> Alçat de l'edifici de la rambla Vidal, núm. 28 (avui, núm. 38), realitzat pel mestre d'obres Esteve Muxach el 4 de juliol de 1872.
(Font: ARXIU MUNICIPAL DE SANT FELIU DE GUÍXOLS, FONS: JOSEP GIRONA)

tienda de relojería que tiene abierta en la Calle Mayor Antigua». De la mateixa manera, els diferents anuncis publicats a la premsa local, també repetien que l'establiment es trobava a la «Calle Mayor Antigua». Per tant, a la dècada de 1870, la rellotgeria Garreta estava situada en un immoble que es trobava a l'encreuament de la rambla Vidal (en aquells anys, carrer dels Arbres) i el carrer d'Anselm Clavé (aleshores, carrer Major Antic).

Quan Juli Garreta va morir, un dels seus germans va escriure una nota per corregir uns errors que s'havien publicat en un programa de concert. Només començar explicava el motiu pel qual Juli havia nascut a casa de l'àvia materna, al carrer de Sant Ramon: «en la casa ont vivian i que hi tenian la botiga de rellotgeria no hi havia quasi lloc per a res doncs quasi en una sola nau hi tenian la botiga[,] el menjador[,] quarto per a dormir i una petita cuina». A l'època, comerç i habitatge eren una mateixa unitat, una tipologia d'ús i dis-

tribució de l'espai que Garreta va mantenir tota la vida, ja que va configurar el model arquitectònic de residència que va ocupar sempre.

El novembre de 1880, Manuel Sicars, un hisendat que residia a Barcelona, va demanar permís per enderrocar completament l'edifici on hi havia la rellotgeria a fi de bastir-hi un immoble de nova planta, que va projectar l'arquitecte Francesc del Villar i Carmona (1860-1927). Les obres van realitzar-se el 1881, com recorda la inscripció de la dovella central de la porta d'entrada, amb un anagrama a partir de les lletres majúscules M i S, les inicials del propietari, i la data de construcció. Un cop finalitzades, és probable que els Garreta, que sempre van viure de lloguer, haguessin tornat al número 9 de la rambla Vidal, que tenia l'accés pel carrer d'Anselm Clavé. Els diferents registres de la contribució industrial de 1881 a 1898 especificaven que Esteve Garreta Roig era venedor de rellotges al carrer dels Arbres i, des de l'agost de 1889, quan la

>> Alçat de l'edifici de la rambla Vidal, núm. 9 (actualment, núm. 15), realitzat per l'arquitecte Francesc del Villar el 3 de novembre de 1880.
(Font: ARXIU MUNICIPAL DE SANT FELIU DE GUÍXOLS, FONS: JOSEP GIRONA)

via va canviar de nom, a la rambla Vidal. Per altra banda, tota la documentació relacionada amb l'alistament de la quinta de Juli Garreta el localitzava a la rambla Vidal, com també ho feien els pocs documents epistolars i postals conservats i adreçats a Garreta durant la primera dècada del segle xx. És evident, en qualsevol cas, que el 1905 hi estaven domiciliats: a la pàgina 34 de l'anuari de la ciutat, publicat aquell any, se situava els dos Garreta, pare i fill, a «Rambla Vidal, 9».

L'edifici constava de planta baixa i dos pisos, de gairebé cent metres quadrats cadascun, i terrat superior. La façana de la rambla, orientada a nord, obria quatre portes allargades als pisos, les dues centrals agrupades en un balcó, tal com es manté actualment després de l'última rehabilitació de 2006. Avui en dia, a l'espai on hi havia hagut la rellotgeria hi ha un bar i s'han reconvertit totes les finestres de la planta baixa en obertures que arrenquen de terra, una de les quals s'ha transformat en l'accés als habitatges. Abans només hi havia l'entrada pel carrer d'Anselm Clavé, coronada per la inscripció de 1881. Dins el local encara es pot veure part del sostre original de 1881, d'estructura de biguetes de ferro amb volta d'arc rebaixat de rajol. Les fotografies de principis de segle xx documenten un soterrani amb dues finestres de ventilació al sòcol de la façana de la rambla. Probablement, la botiga quedava a un nivell superior de la circulació del carrer.

Novament, la premsa local deixa testimonis de la presència urbana de la rellotgeria a través dels seus aparadors. El 6 de desembre de 1885, *El Bajo Ampurdan* explicava que hi havia exposada «una barcarola, con una lujosa portada, para canto y piano, letra de F. Pou Patxot y música de nuestro distinguido amigo señor Noví». I el 17 de març de l'any següent, la mateixa publicació informava que s'hi van exhibir els premis d'un concurs de ball. Dues dècades més tard, Juli Garreta va convertir la botiga en la sucursal de la fàbrica barcelonina de pianos Ortiz i Cussó, com celebrava la premsa del març de 1907. Aquesta tradició d'assumir les funcions d'una casa de música en una rellotgeria, amb el referent de proximitat de la Casa Sobrequés i Reig de Girona, Garreta la va mantenir al número 28 de la rambla Vidal, on tenia el domicili social l'Associació de Música de Sant

4 EL ECO GUIXOLENSE. SECCION DE ANUNCIOS.

FARMACIA AGUILAR.
JARABE SULFUROSO AGUILAR.
ESPECÍFICO para la curación de los herpes.
Su efecto es más eficaz que el del agua de la Purga... Precio del frasco, 3 pesetas.

FARMACIA AGUILAR.
Hierro Dializado Aguilar
preferido por los médicos mas eminentes para combatir la anemia, clorosis, debilidad, extenuación, etc... Precio del frasco, 2'50 pesetas.

GRAN HOTEL DE CASTILLA Y LUXENBURG. —MARSELLA.—
El más cerca del Correo, del Polígono, de la Ópera y de la Bolsa.
PROPIETARIO: BENITO PABRA.

PEDRO DOMINGO, PINTOR.
CALLE DE GERONA. (CASA DE LA VIUDA LLOVERAS).
El indicado artista se encarga de todo trabajo propio de su arte, en especial: imitaciones á maderas; imitación á toda clase de mármoles tanto al óleo como al temple; entapizado de habitaciones rebajando un 3 por 100 sobre el precio de fábrica; etc., etc.

PAPEL ALQUITRAN
El que no tiene rival en el mundo, por ser el más higiénico de todos los papeles conocidos hasta el día, á cuyas cualidades, debe su aceptación universal.
Depósito único en S. Feliu de Guixols: D. José Irla.

FARMACIA AGUILAR.
NUTRITIVO AGUILAR.
ALIMENTO PARA NIÑOS, ANCIANOS Y ENFERMOS.
Alimenta dos veces más que la Bevalenta. Los niños pueden usarlo desde la edad de seis meses; y alimentándose mejor que la leche, favorece la dentición, robustece los huesos, preserva y cura el escrofulismo y raquitismo, la debilidad del estómago y la diarrea.

RELOJERÍA DE ESTEBAN GARRETA
Calle Mayor Antigua.—S. Feliu de Guixols.
Gran surtido de relojes de todas clases y dimensiones: de caja, pared, sobremesa y bolsillo. Especialidad en remonte de plata de mucho gusto y variedad en los precios; remonte de metal blanco inalterable; completo y variado surtido de chapuestos de metal blanco inalterable, de plique, de plata y dorados al fuego.
Hay en el mismo establecimiento un buen surtido de objetos de plata, como monederos, chapadores, pendientes, sortijas, dentales, monederos etc. etc. Elegancia, solidez y precios reducidos á su última expresión.

RESTAURANT RAMON GREGORI.
CALLE MAYOR DEL CENTRO, NÚM. 42 ESQUINA AL PORTALET.
Este nuevo establecimiento ofrece al público su servicios con todo esmero, prontitud y economía.
Se sirve á la carta y á precios convenientes.
El ser el dueño del establecimiento ya conocido del público, es garantía suficiente.

PARA LA HABANA CON ESCALA EN PUERTO RICO.
Saldrá el 30 de Octubre, á las cuatro de la tarde, el acreditado vapor trasatlántico español **JOSÉ BARO.** capitán Don Juan Mas.
Admite carga á flete y pasajeros en sus cómodas y ventiladas cámaras de 1.ª, 2.ª y 3.ª clase.
La carga se admite abordo desde el día 15 de Octubre.
Consignatario D. José Amell, plaza del Duque de Medinaceli, núm. 1, principal.
Representante en San Feliu de Guixols y su comarca Don Juan Fortó.

CASA CANALS Y CASA MAPA. DROGUERIAS.
Terminada la temporada de fiesta mayor; concluidas las competencias. Ahora: Petates.—10 cuartos por 74 rs. caja. Para fuera al consumo, 86 rs. caja. Gran rebaja este año en las Lámparas.—Tubos medio cristal, á 8 cuartos uno. Por centenares á 75 rs. cien.

PELUQUERÍA GUIXOLENSE DE RAFAEL COSTA.
CALLE MAYOR DEL CENTRO NÚM. 36
En dicho establecimiento se halla un abundante y variado surtido de tirabuzones para vender y aligular; así mismo de moños, moños, pasas, ahadidos, tupés á la nebulosa, rictos, bucles, trenzas, trampas, crepé, etc. etc. Todo basado al último figurín. De cabello se hacen leontinas, brazaletes, pendientes, alfileres, medallones y demás. Se fabrican, componen, peinan y rizan toda clase de postizos. Además hay un gran surtido en perfumería, peines, lenceras, copillos, romanas y demás objetos para el tocador. Tintura Anglé para el cabello y la barba. Gabinete especial para pintar Señoras, las cuales si lo solicitan se las sirve á domicilio. Se afeita, corta y riza el pelo con toda perfección.

>> Anunci de la rellotgeria Garreta publicat habitualment a El Eco Guixolense durant el 1879.

Feliu de Guixols, constituïda l'octubre de 1924 i presidida pel mateix compositor. Així doncs, la rellotgeria va ser durant quasi mig segle un focus per a l'activitat musical de la vila. I no només per la vinculació amb les cobles i diferents agrupacions instrumentals que dirigien els Garreta, sinó també perquè recollia les mirades i les veus. Sempre s'ha imaginat que la rellotgeria havia estat tostemps a l'edifici de la rambla Vidal on va morir Juli Garreta. És obvi que els Garreta van moure l'habitatge i la botiga en més d'una ocasió. Fins i tot no seria forassenyat especular que entre 1880 i 1901 hagués estat en un altre immoble del mateix carrer. Manquen indicis per afirmar-ho, tanmateix. Fos com fos, els diferents llocs eren del mateix tipus: habitatge i establiment comercial amb un obrador on es feia música.

Per saber-ne més
PELLICER, Canut. *Juli Garreta: Notes per a una biografia.* Barcelona: Foment de la Sardana de Barcelona, 1926.
VINYAS, Marià. *Juli Garreta: L'home i l'artista.* Sant Feliu de Guixols, 1955.
PLA, Josep. «Juli Garreta». A: *Homomenots: Cinquena sèrie.* Barcelona: Editorial Selecta, 1958.